

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณของศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี นั้นจำเป็นต้องได้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ จะทำให้ผู้ศึกษาวิจัยได้ข้อมูลกระบวนการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจำนวนมาก มีการดำเนินการอย่างไร ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะมีความกว้างขวางครอบคลุมประเด็นที่สำคัญและมีรายละเอียด และต้องไม่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับระเบียบพัสดุ ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ที่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาการจัดการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณกับปัจเจกบุคคลที่มีประสบการณ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจาก ผู้บริหาร หัวหน้าระดับกลุ่มงาน เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน นักวิชาการ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาจัดการซื้อจัดจ้างงบประมาณของศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงนัยของแนวความคิดในการปรัชญาตลอดจนแนวความคิดและทฤษฎีทางด้านกระบวนการหรือกลไก การบริการ เกี่ยวกับการบริหารการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ ทฤษฎีด้านต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบตัวอย่างแบบเจาะจง อันเป็นการเลือกตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันนำไปสู่ข้อค้นพบต่อไป โดยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณของศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี อันประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร แพทย์ นักวิชาการ พยาบาล เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณของศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี คิดเป็นประชากรทั้งสิ้น 315 คน โดยมาจากทั้งหมดกลุ่ม 4 กลุ่ม แบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร 10 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มหัวหน้ากลุ่มงาน 15 คน กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน 24 คน และกลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ใช้งาน 266 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อเป็นตัวแทนของประชากรโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มหัวหน้ากลุ่มงาน กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มผู้ใช้งาน ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร เลือกผู้ที่มีอำนาจอนุมัติลงนามในสัญญาทุกระดับ จำนวน 3 ราย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อธิบดีกรมอนามัยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งการมอบอำนาจ ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี หรือผู้ที่รักษาราชการแทน เพราะบุคคลดังกล่าว

เป็นผู้บริหารระดับสูงหรือเป็นผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณตามลำดับชั้น ตามคำสั่งการมอบอำนาจ ซึ่งมีผลผูกพันต่อการลงนามในสัญญา และมีผลทางการปกครองตามกฎหมาย

กลุ่มที่ 2 กลุ่มหัวหน้ากลุ่มงาน เลือกผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณระดับหัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 5 ราย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานพัสดุระดับกรม หัวหน้ากลุ่มงานงบประมาณระดับกรม หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์นโยบายระดับกรม หัวหน้ากลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์และงานวิจัยของศูนย์อนามัย และหัวหน้ากลุ่มอำนวยการของศูนย์อนามัย

เหตุผลที่ผู้ศึกษา เลือกกลุ่มระดับหัวหน้ากลุ่มงานจำนวน 5 ราย เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นหัวหน้ากลุ่มงานหรือผู้บริหารระดับต้น ซึ่งมีผลผูกพันต่อการลงนามในสัญญาในการสอบทานและคัดกรองเรื่องที่จะนำเสนอการพิจารณาดำเนินการการจัดซื้อจัดจ้าง และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการจัดสรรงบประมาณ การบริหารสัญญางบประมาณ การนำเสนอผลการเบิกจ่ายและติดตามผลการดำเนินงานเบิกจ่ายจากระบบ GFMS¹ เพื่อที่จะนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตามลำดับชั้น

กลุ่มที่ 3 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เลือกผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณทุกระดับจำนวน 15 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัสดุระดับกรม (กองคลัง) ที่ดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ที่ดำเนินการเกี่ยวกับแผนงบประมาณ เจ้าหน้าที่พัสดุระดับศูนย์อนามัย เกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ คลังพัสดุ การควบคุมพัสดุ แผนจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามมติคณะรัฐมนตรี (มติ ค.ร.ม.)

เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามมติกรม การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ การดำเนินการควบคุมพัสดุ ลงทะเบียนควบคุมเบิกจ่ายพัสดุ ลงรหัสพัสดุครุภัณฑ์ การรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณให้หน่วยงานที่กำหนดตามกฎหมาย ระเบียบ

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ใช้งาน เลือกนักวิชาการหรือผู้นำเครื่องมืออุปกรณ์ที่ได้จากการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณไปใช้งาน จำนวน 17 ราย ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการ เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้นำเครื่องมืออุปกรณ์ไปใช้งาน ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นสัมผัสหรือใช้งานเครื่องมืออุปกรณ์ประจำ ทำให้คุ้นเคยและทราบวิธีขั้นตอนการปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรค การขัดข้องหรือติดขัดของเครื่องมืออุปกรณ์ ที่ได้จากการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณว่าเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีคุณภาพหรือไม่ ใช้งานดีหรือไม่

¹ เป็นระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ รวมถึงการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำ การอนุมัติ การเบิกจ่าย การปรับปรุง และการติดตามการใช้งบประมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ผู้ศึกษาได้ดำเนินการกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากระบบ GFMS กรมบัญชีกลาง กองคลัง กรมอนามัย สำนักงานประมาณ รวมทั้งแหล่งข้อมูลจากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์ ศูนย์กลางข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมบัญชีกลาง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ ประเภทต่างๆ ได้แก่ ระเบียบ วิธีปฏิบัติ หนังสือเวียนข้อความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนปฏิบัติ รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง มาตรฐานครุภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อมาเป็นแนวทางในการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์เจาะลึกรวมทั้งเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลในการวิจัยในส่วนต่อไป

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามนั้น ทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 3 คน และกลุ่มหัวหน้างาน จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดและเขียนเอง (โดยผู้ศึกษา)

อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการสัมภาษณ์ ทางผู้ศึกษาได้ดำเนินการกระบวนการบันทึกข้อมูลโดยวิธีจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการขอผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียง หากได้รับอนุญาต เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามนั้น ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 15 คน และผู้ใช้งาน จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ โดยได้สัมภาษณ์จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มผู้บริหารทั้งหมด 3 คน ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อธิบดีกรมอนามัยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งกรมอนามัย ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจอนุมัติลงนามในสัญญาทุกระดับ

กลุ่มหัวหน้างาน ทั้งหมด 5 คน ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มงานพัสดุระดับกรม หัวหน้ากลุ่มงานงบประมาณระดับกรม หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์นโยบายระดับกรม หัวหน้ากลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์และงานวิจัยของศูนย์อนามัย และหัวหน้ากลุ่มอำนวยการของศูนย์อนามัย เพราะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุนระดับหัวหน้ากลุ่มงาน

2. แบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 15 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัสดุระดับกรม (กองคลัง) ที่ดำเนินการเกี่ยวกับงบลงทุน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ที่ดำเนินการเกี่ยวกับแผนงบลลงทุน เจ้าหน้าที่พัสดุระดับศูนย์อนามัย เกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุน คลังพัสดุ การควบคุมพัสดุ แผนจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุน แผนการใช้จ่ายเงินงบลงทุนตามมติคณะรัฐมนตรี (มติ ค.ร.ม.) เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง งบลงทุน โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบลงทุนตามมติครม. การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุน การดำเนินการควบคุมพัสดุ ลงทะเบียนควบคุมเบิกจ่ายพัสดุ ลงรหัสพัสดุครุภัณฑ์ การรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง งบลงทุนให้หน่วยงานที่กำหนดตามกฎหมาย ระเบียบ

ผู้ใช้งาน จำนวน 17 ราย ได้แก่ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการ เนื่องจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นผู้นำเครื่องมืออุปกรณ์ไปใช้งาน เพราะเป็นผู้นำเครื่องมืออุปกรณ์ไปใช้งาน ซึ่งกลุ่มนี้จะเป็นสัมผัสหรือใช้งานเครื่องมืออุปกรณ์ประจำ ทำให้คุ้นเคยและทราบวิธีขั้นตอน การปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรค การขัดข้องหรือติดขัดของเครื่องมืออุปกรณ์ ที่ได้จากการจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุนว่าเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีคุณภาพหรือไม่ ใช้งานดีหรือไม่

ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์/แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุน

ตอนที่ 3 แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาและการกำหนดแนวทางที่การพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างงบลงทุนในพื้นที่ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี ในครั้งต่อไป

ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม นั้นมาดำเนินการร่วมวิเคราะห์และประมวลข้อมูลกับข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร ซึ่งจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาประเด็นหลัก หรือแบบแผนหลักที่พบในข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณาแบ่งแยก ออกเป็นประเด็นย่อยและหัวข้อย่อย อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ